

Інна Кулеба

викладач кафедри

кримінально-правових дисциплін

Дніпровського державного

університету внутрішніх справ

ВПЛИВ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА НА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА РОЗВИТОК ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ

Прокуратура відіграє ключову роль у забезпеченні законності та реформуванні правової системи. Однією з найважливіших функцій прокуратури є процесуальне керівництво досудовим розслідуванням. Ця функція не лише гарантує дотримання прав та обов'язків всіх учасників правосуддя, але й має велике значення в умовах воєнного стану та конфліктів, коли порушення закону може мати серйозні наслідки для суспільства та держави.

У науковій літературі наявні численні дискусії щодо поняття і сутності процесуального керівництва. Це визначається як форма прокурорського нагляду за досудовим розслідуванням, де прокурор має активно керувати та контролювати дії слідчих, оперативників та інших суб'єктів правосуддя. Організація взаємодії, швидкість та об'єктивність досудового розслідування є основними пріоритетами прокурора, особливо в умовах конфліктів, коли кожна дія може мати критичне значення для встановлення правди та притягнення винних до відповідальності.

Прокурор, який є процесуальним керівником, не просто контролює проведення розшукових дій, але й бере активну участь у їх організації та може особисто проводити деякі процесуальні заходи. Це важливо, особливо коли йдеться про кримінальні правопорушення в умовах воєнного стану, де важко отримати достовірні докази та здійснювати дії на тимчасово окупованих територіях.

Одним із найважливіших аспектів діяльності прокуратури в умовах конфліктів є проведення досудового розслідування за фактами воєнних злочинів та порушень міжнародного права. Це вимагає не лише правильної кваліфікації правопорушень, але й встановлення всіх обставин вчинення злочину, що може бути складним через обмежену доступність доказів та умови, в яких діє прокуратура.

У 2022 році Кримінальний процесуальний кодекс України (КПК) було змінено двічі, що відображає серйозні трансформації в українському законодавстві. Перші зміни стосувалися порядку скасування запобіжного заходу для призовників у момент мобілізації або на інші періоди, а також їхньої зміни з інших причин. Це було внесено Законом України № 2125-ІХ від 15 березня 2022 року, який доповнив статтю 616 КПК щодо цих питань [2].

Однак особливу увагу заслуговують зміни, внесені Законом України № 2201-IX від 14 квітня 2022 року. Цей закон спрямований на удосконалення процедур кримінального провадження в умовах воєнного стану. Він не лише додав пункти до розділу IX-1 КПК, але й змінив інші статті, які регулюють повноваження прокурора, керівника органу досудового розслідування та порядок поновлення процесуальних строків.

Однією з ключових змін є можливість прокурора та слідчого починати досудове розслідування навіть у випадках, коли немає доступу до мережі «Інтернет» або Єдиного реєстру досудових розслідувань через військові дії, які можуть призвести до втрати доказів чи приховування злочинів. Це стало можливим завдяки внесенню відповідних поправок до законодавства [3].

Крім того, варто звернути увагу на розширення повноважень керівника прокуратури в умовах воєнного стану. Зокрема, йому надано право визначати запобіжний захід у вигляді тримання під вартою, якщо затримка може призвести до втрати доказів або втечі особи, що підозрюється у тяжких злочинах. Крім того, керівник прокуратури отримав право вирішувати питання, які стосуються здійснення слідчих дій та негласних розшукових дій. Умови воєнного стану ставлять перед прокуратурою надзвичайно складні завдання, які вимагають належної організації та співпраці з іншими правоохоронними органами як на національному, так і на міжнародному рівні. Одним з ключових аспектів є налагоджена взаємодія прокурора із судом, яка є вирішальною як на стадії досудового розслідування, так і під час підтримання публічного обвинувачення в суді.

Якісно проведене досудове розслідування є фундаментом для успішного підтримання обвинувачення в суді. Під час цього процесу важливо зібрати всі необхідні докази на підтвердження вини особи, уникнути процесуальних помилок та забезпечити обвинуваченій особі право на справедливий суд. Прокурор повинен мати відповідні знання і навички для коректної кваліфікації кримінального правопорушення та підготовки до публічного обвинувачення [1, с. 173].

Особливу увагу слід звернути на те, щоб міра покарання була пропорційною вчиненому злочину, а також щоб уникнути неправомірного засудження невинних осіб. Це вимагає від прокурора не лише юридичних знань, а й чутливості до гуманних аспектів кримінального провадження.

У міжнародному контексті співпраця прокуратури з іншими країнами відіграє важливу роль у розслідуванні злочинів та притягненні злочинців до відповідальності. В умовах воєнного конфлікту це особливо актуально, оскільки злочини часто мають міжнародний характер, а злочинці можуть переховуватися за кордоном. Тому співпраця з міжнародними структурами, такими як Міжнародний кримінальний суд, має велике значення для забезпечення справедливості та правопорядку.

1. Кісліцина І. О. Актуальні питання діяльності прокуратури в умовах воєнного

стану. *Правова позиція*. 2023. № 3 (40). С. 170–174.

2. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо порядку скасування запобіжного заходу для проходження військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період або його зміни з інших підстав : Закон України від 15 березня 2022 року № 2125-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2125-20#n6>

3. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану: Закон України від 14 квітня 2022 року № 2201-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2125-20#n6>

Юлія Лебедева

старший викладач кафедри
теорії держави та права
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

СУРОГАТНЕ МАТЕРИНСТВО ЯК СКЛАДОВА РЕАЛІЗАЦІЇ РЕПРОДУКТИВНИХ ПРАВ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Сурогатне материнство є багатогранним та дискусійним явищем у сучасному правовому середовищі, оскільки сприймається неоднозначно в суспільстві та наукових колах. Відповідно до визначення Всесвітньої організації охорони здоров'я, сурогатне материнство є методом допоміжної репродукції, за якого жінка виношує дитину для іншої особи або пари, які після народження визнаються законними батьками новонародженої дитини.

Існує два різних типи сурогатного материнства: традиційне сурогатне материнство та гестаційне сурогатне материнство. Традиційне сурогатне материнство передбачає запліднення яйцеклітини сурогатної матері репродуктивним матеріалом від передбачуваного батька або донора за допомогою штучного запліднення. Гестаційне сурогатне материнство передбачає виношування сурогатною матір'ю дитини, яка була зачата шляхом екстракорпорального запліднення, за якого ембріон створюється за допомогою репродуктивного матеріалу попередньо визначених батьків або донорів, а потім переноситься в матку сурогатної матері. Послуги із сурогатного материнства передбачають отримання сурогатною матір'ю певної компенсації за свої послуги та відповідну медичну компенсацію за медичні витрати.

Найбільш поширеним сьогодні є гестаційне сурогатне материнство, за якого сурогатна мати не має генетичного зв'язку з дитиною – ембріон формується з біоматеріалу батьків або донорів і імплантується жінці, яка виношує плід.

В Україні, де ця практика є юридично дозволеною, виникає низка